

OIKEUSMINISTERIÖ

Toimiala:

Julkishallinto

Henkilöstö sisältäen koko hallinnonalan:

10.000

Hallinnonalan vuosibudjetti:

800 milj. euroa

ICT-budjetti:

40 milj. euroa

www.om.fi

”Tietojärjestelmämme ovat suomalaisen oikeuslaitoksen ja merkittävil­lä osin myös suomalaisen demokratian selkärankaa. Niiden palvelujen on tinkimättä seurattava lainsäätäjän asettamia toiminnallisia ja aikataulullisia raameja. Hyödyntämällä northernSCOPE®-malliin sisältyviä arviointimenetelmiä ja Scope Manager –palvelua olemme saaneet ICT-hankkeidemme toimitus­sisällöt, aikataulut ja laadun hallintaan. Myös kustannukset ovat nyt kontrollissa.”

- Martti Karjalainen,
erityisasiantuntija, Oikeusministeriö

Oikeusministeriön varsin laajaan hallinnonalaan kuuluu ministeriön oman organisaation lisäksi mm. tuomioistuunlaitos, vankeinhoito, syyttäjälaitos, ulosottovirastot, oikeusapu ja edunvalvonta. Näitä toimijoita tukevia sovelluksia on noin 140 ja sovelluksiin liitettyjä työasemia noin 11.000. Tuotannollisesti yksi kriittisimmistä järjestelmistä on Vaalitietojärjestelmä, joka on vaalien aikana valtakunnallisen vaaliprosessin ydin. Suomalainen henkilötietojen käsittely asettaa ohjaavat reunaehdot, joiden vuoksi valtaosa järjestelmistä on toteutettu räätälöitynä. 40 miljoonan euron ICT-budjetista noin 20% menee kehittämiseen ja 80% nykyjärjestelmien pyörittämiseen sekä infraan.

Haasteita

- Toteutusbankkeet ajautuivat usein kriisiin kustannusten osalta. Julkisen sektorin tarkastus kiinnitti asiaan huomiota ja lisäsi painetta ryhtyä konkreettisiin toimiin.
- Tyypillisesti uusia vaatimuksia ilmeni projektien aikana, joten kustannukset kasvoivat hallitsemattomasti. Riittävää läpinäkyvyyttä ja kontrollia toimittajien antamiin hinta-arvioihin ei ollut.
- Lainsäädäntö sanelee usein järjestelmien kehityksen sisällön lisäksi aikataulun. Tämä pakotti parantamaan sekä määrittelyiden tasoa että projektin ennakoitavuutta.
- Projektit olivat erittäin laajoja ja siten vaikeasti hallittavia.

Mitä tehtiin

Oikeusministeriön tietohallinto päätti hyödyntää toimintopistelaskentaa saadakseen konkreettisen otteen projektien toimituksista. Sen soveltamista harjoiteltiin ensin omassa projektilaskennassa Scope Managerin avustuksella. Ensimmäiset konkreettiset tulokset saatiin soveltamalla sitä projektien lisätoiminnallisuuksien koon arviointiin. Nyt käyttöä on laajennettu siten, että toimintopistehinnoittelu on de facto –standardi tarjouspyynnöissä. Kun toimintopistepohjainen hinnoittelu huomioidaan sopimustasolla, se synnyttää myös yhteisen toimintamallin ja kielen tilaajan ja toimittajan välille. Ymmärrys sisällöstä ja toiminnallisesta koosta on yhtäläillä asiakkaan kuin toimittajankin etu.

Mitä on saavutettu

- Toimintopisteanalyysin ja siihen perustuvien toimintamallien käyttö on jalostunut hankkeesta toiseen. Nyt toimintopistehinnoittelu on de facto –standardi kilpailutuksessa ja tarjouspyynnöissä. Vaalijärjestelmässä sekä sen kaikissa vaiheissa se on jo tarjouspyynnöstä alkaen käytössä.
- Kustannuskontrolli on nyt käsissä. Oikeusministeriön hankkeiden toimintopistepohjainen kustannus oli aiemmin tyypillisesti 500-1000 euroa/toimintopiste, josta se on laskenut suuruusluokkaan 300 euroa/toimintopiste. Toimitustehokkuuden parannus on siis erittäin merkittävä.
- Omien määrittämisen laatu on Scope Managerin käytön myötä selkeästi parantunut.
- Toimittajat ovat ottaneet myönteisesti vastaan uuden hinnoittelumallin tarjouspyyntömenettelyssämme.
- Toimintopisteiden ja niihin perustuvan hinnoittelun käyttöä tullaan laajentamaan jatkossa myös nykyjärjestelmien muutospyyntöjen käsittelyyn. Listalla on myös oman kokemuskannan kartuttaminen ja systemaattinen hyödyntäminen toimitustehokkuuden parantamiseksi entisestään.
- Toimintopistekohtainen hinta on saatu laskettua noin puoleen aikaisemmasta. Käytännössä se on merkinnyt yli 1 miljoonan euron vuosittaista säästöä tietojärjestelmien kehittämishankkeissa.